

A Fuji hegy harminchat webkamera képe

Pálinkás Bence György

Magyar Képzőművészeti Egyetem

Festő szak, V. évfolyam

témavezető: DLA Radák Eszter, egyetemi docens

A Fuji hegy képeinek készítése közben – ahogy Hokuszaiknak sem a hegy vizsgálata volt a legfontosabb, hanem azoknak a dolgoknak a bemutatása, amelyek a környezetében megfigyelhetők voltak – számomra is érdekesebb volt annak a tanulmányozása, mennyire tehető semmissé a lokalitás globális hálózatok használata által, mint ahogy azt a kilencvenes évek optimizmusa sugallta; mit tudunk megismerni egy dolog különböző képeinek kitartó nézésével, szövegek nélkül; vagy mi kelti fel az érdeklődésem, mi készítet rá, hogy egy képet kiválasszak és rögzítsek az adatfolyamból, mik azok a képi hasonlóságok vagy felismerhető minták, amik választásra készítetnek.

„Ugyan erre a csalóka csodavilágra [elválik az egyes társadalmak történelmétől és kultúrájától, és a korlátlan lehetőségek új, képzeletbeli csodaországának csapdájába esik] épül a multimédia útján közvetített logika és az elektronikus szörfölés kultúrája: mintha pusztán azzal az egyetlen feltétellel, hogy belépünk a hatalmi áramok kulturális meghatározottságának világába, minden formát akárhol újra feltalálhatnánk.” A tér társadalom elmélete és az áramláster elmélete. In: Manuel Castells: *A hálózati társadalom kialakulása*.

Mondjuk én nem éreztem ezt a csodaországot, semmi nem érezteti jobban a helyhezkööttséget, és a korlátozottságot, mint mind annak a szimulálása amit nem tehetünk. Persze vitathatatlan a dolog kényelmessége. Cézanne leírja, milyen hosszadalmas folyamat volt megtalálnia a Saint Victoire megfelelő nézetét, ahonnan a lehető legjobban megjeleníthető, ahonnan a legjellegzetesebb a hegy. Végül is egy kitüntetett helynél állapodott meg, ahonnan festészeti és optikai vizsgálódásainak alávetette a hegyet. Kacusika Hokusai harminchat látképet választott ki, majd később még tízet. Az ő keresésének tárgya viszont nem kizárólag maga a hegy volt, hanem mind az a rengeteg nevezetesség és hétköznapi cselekvés, ami a Fuji körül fellelhető. Tulajdonképp nem is a hegy látképeit kereste, hanem azokat a jeleneteket és jelenségeket, amiket a hegy csúcsáról egy jó szemű szemlélő megfigyelhetne. Metszetein a jelenetek mellé nagy leleményességgel illesztette oda a Fuji képét.

A sorozat technikája fametszet, tehát az alkotó tusrajza alapján a bonyolult és mechanikus fázisokon specializált mesteremberek, metszők és festékezők dolgoztak a sokrétegű színes képek sokpéldányos előállításán. Műfaja ukio-e – a változó/továtűnő világ képei –, egyfajta carpe diem, az Edo korszak gazdasági fellendülésének és városiasodásának olcsó művészete. Legkedveltebb témái a szép gésák, a populáris kabuki színészei és jelenetei, szumósok, úti- és tájképek és erotikus jelenetek, tehát minden, ami ma is népszerű az interneten. Feltehetőleg ez is hozzájárul ezeknek a fametszeteknek májig tartó népszerűségéhez. A Concordia [Egyetértés] wellness luxushajó falait is sok ukio-e díszítette. Így süllyedt vele együtt a tengerbe tizenkét metszet a Fuji hegy harminchat látképe sorozatból, három Utamaro nyomat és egy Toshusai Sharaku, gyémántok és pezsgők társaságában Toszkána partjainál, és tette a roncsot a tengeri rablók célpontjává, a hajótestet pedig egy elmozdíthatatlan memento morivá. Olyan különös véletlen-emlékművé, mint amilyen a megfeneklett Wisdom [Bölcsesség] óceánjáró teherhajó volt Juhu partjainál, a köré sereglő indiaiak nagy csodálatára.

Ma a Fuji hegyet már bármilyen távolságból meg tudjuk figyelni, a Google street view-n akár a tetejére is felmehetünk – a hátán megfigyelőállomást cipelő ember helyébe képzelve

magunkat. Én kilencezer kilométerről készítettem a képeimet. Négy éve kezdtem figyelni a hegyet, főleg a napfelkeltét és a napnyugtát. Összesen 160 képet készítettem, ebből választottam ki a harminchatot. Számomra éppolyan érdekesek voltak a légköri, mint a képalkotási technika sajátosságaiból fakadó jelenségek. Mint ahogy az is egyformán felkeltette figyelmemet, ha művészettörténeti előképekre, filmes trükkökre, a neten látott képekre vagy más képalkotási technikák sajátosságaira emlékeztetett egy kép. Ezek alatt az évek alatt megismertem a Fujit, de kérdés, hogy nem jártam-e úgy, mint a vakok, akik felismerni véltek dolgokat, de az elefántról mit sem sejtettek¹.

Óva intek mindenkit, hogy az én példámat kövesse, mert ha nem tartja folyamatos önvizsgálattal kordában érzelmeit, olyan lesz, mint a hiszékeny Biszei reinkarnációja².

1

„Egyszer odavezettek néhány vakot egy elefánthoz, és megkérdezték tőlük, milyen az elefánt. Az első vak megtapogatta az elefánt agyaráát, és azt mondta, az elefánt olyan, mint egy hatalmas répa. A második a fülét fogta meg, és úgy vélte, az elefánt olyan, mint egy legyező. A harmadik, aki a hasát tapintotta, azt hitte, az elefánt olyan, mint egy óriási hordó. A negyedik a lábát ölelte át, és úgy érezte, az elefánt olyan, mint egy mozsár. Az utolsónak pedig, aki a farkát ragadta meg, úgy tűnt, az elefánt olyan, mint egy kötél. Egyik vak sem volt képes leírni az elefánt valódi alakját.

Ugyanígy, ahogy történetünkben a vakok csak az adottságaik szűk korlátjai között voltak képesek az elefánt érzékelésére, a zavaros, korlátolt elménk, amely csak a viszonylagos látszatigazságot látja, képtelen a dolgok igaz természetének megértésére.”

http://www.buddha-tar.hu/korunk_paradoxona

2

Akutagava Rjúnoszuke

Biszei hiszékenysége

„Biszei a híd alatt állt, és várta a nőt.

Fölötte a magas, borostyánnal félig benőtt kőkorláton túl időnként megvillantak a hídon átkelő járókelők fehér ruhái, melyeket a lemenő fényes nap megvilágított, s a szél kissé meglebegtetett... De a nő nem jött.

Biszei kissé türelmetlenül egészen közel ment a vízhez, és nézte a nyugodt folyót, amelyen egyetlen csónak sem látszott.

A folyó mentén tömör falként zöld nád nőtt, a nád fölött pedig helyenként sűrű fűzfacsoportok gömbölyödtek. S noha a folyó széles volt, a nádas által leszűkített vízfelület keskenynek látszott. A tiszta víz szalagja, amint csendesen kanyargott a nádasban, aranyszínben tükrözte vissza az egyetlen gyöngyházfelhőt... De a nő nem jött.

Biszei távolabb ment a víztől, fel-alá járkált a keskeny, part menti zátonyon, és hallgatózni kezdett a csendesen leszálló félhomályban.

A hídon már elcsendesedett a forgalom. Sem a léptek zaja, sem lódobogás, sem a szekerek csörömpölése nem hallatszott onnan, csupán a szél sustorgott, a nádas zizegett, a víz csobogott... aztán valahol éles hangon elkiáltotta magát egy kócsag. Biszei megállt: szemmel láthatólag kezdődik a dagály, az iszapos zátonyra hömpölygő víz közelebb csillogott, mint az előbb... De a nő nem jött.

Biszei haragosan összeráncolta szemöldökét, és gyors lépésekkel járkálni kezdett a félhomályos zátonyon a híd alatt. Eközben a víz szép csendesen, lépésről lépésre elöntötte a zátonyt. Megcsapta a hínár szaga és a víz hűvössége. Felemelte a tekintetét – a hídon a lemenő nap ragyogó fénye már kihunyott, és a halványzöld alkonyi égbolton ott feketéllett a kőkorlát élesen kirajzolódó sziluettje... De a nő nem jött.

Biszei végül is megállt.

A víz, amely már a lábát nyaldosta, acélnál hidegebb fénnel csillogott; csendesen áradt a híd alatt. Egészen bizonyos, hogy a könyörtelen dagály egy órán belül eléri a térdét, a hasát, a mellét. A víz egyre feljebb és feljebb emelkedik, a térde már el is tűnt a hullámokban... De a nő nem jött. A remény utolsó szikrájával újra és újra az ég felé, a hídra emelte a tekintetét.

A melléig érő víz fölött már rég esti kékség sűrűsödött; a kísérteties ködön át a fűzfalevelek és a sűrű nádas szomorú susogása hallatszott. Hirtelen – Biszei orrát érintve – egy halacska ugrott ki a vízből, megvillant fehér hasa, és elsuhant a feje fölött. Magasan az égbolton ritkásan kigyúltak a csillagok. Még a borostyánnal benőtt korlát sziluettje is elenyészett a gyorsan leszálló sötétségben... De a nő nem jött.

*

Éjfélkor, amikor a holdfény elöntötte a nádas és a part menti fűzfákat, a víz és szél csendes sugdolózza, vigyázva elvitte Biszei testét a híd alól a tengerbe. De Biszei lelke az ég felé, a szomorú holdfény felé igyekezett, talán azért, mert szerelmes volt. Titokban elhagyta testét, és

könnyedén emelkedett a halványan fénylő égbe, mint ahogy hangtalanul emelkedik fel a folyóról a hínár szaga, a víz hűvössége...

Aztán sok ezer év múltán erre a lélekre, amely számtalan átalakuláson ment át, újból emberi életet bízta. Ez az a lélek, amely bennem lakozik, amely én vagyok. Ezért, bár ebben a korban születtem, nem vagyok alkalmas semmi értelmes dologra: éjjel-nappal álmodozom, és egyre csak azt várom, hogy valami csodálatos dolog történjen. Ugyanúgy, ahogy Biszei várta szürkületben a híd alatt szerelmesét, aki soha nem jön el.”

B. Fazekas László fordítása

A hottoko álarc, Budapest, Magvető Kiadó, 1979, 134-136. oldal